

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 19CoP/141/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3713209951
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 06. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Beáta Čupková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2014:3713209951.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Beáty Čupkovej a sudkýň JUDr. Aleny Záhumenskej a JUDr. Viery Škultétyovej v právnej veci navrhovateľky G. C., bytom S. I. XXX, zastúpená N. S. Y., advokátkou, so sídlom v C. H., F. XX/XX proti odporcovi C. C., bytom S. I. XXX, zastúpeného I. N. K., advokátom, so sídlom v G., X. V., o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletým deťom C.: I., nar. XX.XX.XXXX a S., nar. XX.XX.XXXX, zastúpených Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny C. H., na odvolanie navrhovateľky a odporcu proti rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica zo dňa 26. augusta 2013, č.k. 11P/105/2013-16, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým boli mal. I. a mal. S. zverení na čas po rozvode do osobnej starostlivosti matky a rozhodnuté o vyživovacej povinnosti otca k mal. I. a mal. S. p o t v r d z u j e a vo výroku o úprave styku rozsudok okresného súdu z r u š u j e a v tomto rozsahu vracia okresnému súdu na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa manželstvo navrhovateľky a odporcu rozviedol. Mal. deti I. a S. na čas po rozvode manželstva zveril do osobnej starostlivosti matky s tým, že ich bude vychovávať, zastupovať a spravovať ivh majetok v bežných veciach. Odporcovi uložil povinnosť prispievať na mal. I. po 90 Eur a na mal. S. po 70 Eur mesačne od právoplatnosti rozsudku, ktoré výživné bude zasielať vždy do 15. dňa v mesiaci vopred, k rukám navrhovateľky maloletých. Styk odporcu s deťmi neurčil. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov právo na náhradu trov konania nemá. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 18, § 23 ods. 1, 2, 3, § 24 ods. 1, § 62 ods. 1, 2, 3 a § 75 ods. 1 Zákona o rodine. Po konštatovaní, že vzťahy medzi manželmi sú tak vážne narušené a trvalo rozvrátené, že manželstvo si neplní a ani nemôže plniť svoj účel, pretože u manželov nie je žiaden záujem na obnovení ich manželského spolužitia, manželstvo účastníkov rozviedol. Konštatoval, že pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností prihliadal na záujem mal. detí, najmä na ich citové väzby a vývinové potreby a stabilitu budúceho výchovného prostredia. Výpoveďami rodičov mal za preukázané, že aktuálne výchovné prostredie nenapĺňalo potreby detí na citové väzby, emočnú stabilitu, ani kritériá na výchovný a morálny charakter, keď deti boli svedkami častých hádok a aj fyzických potýčiek medzi ich rodičmi. Poukázal na to, že pri rozhodovaní o zverení mal. detí do osobnej starostlivosti jedného z rodičov súd dbá o to, aby bolo rešpektované právo mal. dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a právo toho rodiča, ktorému nebude mal. dieťa zverené do osobnej starostlivosti, na pravidelné informovanie sa o mal. dieťati. Rodič, ktorému nebolo mal. dieťa zverené do osobnej starostlivosti, môže sa práva na pravidelné informovanie sa o mal. dieťati domáhať na súde. Pokiaľ sa týka výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode, priklonil sa k návrhu navrhovateľky, pričom vzal do úvahy aj stanovisko kolízneho opatrovníka, z ktorého je zrejme silná citová väzba detí na navrhovateľku a odpor, až strach voči odporcovi, preto zveril obe mal. deti do jej osobnej starostlivosti. Pri rozhodovaní o výške výživného vychádzal zo schopností, možností a

majetkových pomerov oboch rodičov. Konštatoval, že navrhovateľka je zamestnaná a jej príjem je podľa predloženej správy vo výške 325,35 Eur mesačne a odporca, ktorý je zamestnaný, má čistý mesačný príjem vo výške 1.094,89 Eur. S ohľadom na zistené pomery súd zaviazal odporcu platiť výživné na mal. I. po 90 Eur a na mal. S. po 70 Eur mesačne, u oboch od právoplatnosti rozsudku. Mal za to, že uvedená výška výživného 160 Eur mesačne spolu na obe deti sa aktuálne javí ako dostačujúca pre plnenie vyživovacej povinnosti zo strany odporcu a zároveň je v jeho možnostiach toto výživné platiť. Styk s mal. deťmi neupravil s odôvodnením, že účastníci tento upraviť nežiadali s tým, že sa na ňom dohodnú. O trovách konania rozhodol podľa § 144 veta prvá O.s.p.

Proti rozsudku podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľka, a to vo výroku o určení výživného. Navrhla, aby odvolací súd v napadnutej časti rozsudok okresného súdu zmenil a určil výživné na mal. I. sumou 200 Eur a na mal. S. sumou 150 Eur mesačne. Potvrdila, že je pravdou, že súd jej návrhu vyhovel, avšak nepoznala príjem odporcu, ktorý sa dozvedela až pred súdom prvého stupňa, preto má za to, že súd nad rámec jej návrhu mohol skúmať možnosti odporcu, ako aj potreby mal. detí a návrh upraviť v zmysle predložených správ a prednesu účastníkov. Poukázala na to, že aj opatrovník mal. detí jej po pojednávaní oznámil, že mala žiadať na výživnom viac. Dôvodila, že mal. S. nosí naslúchacie zariadenie, narodil sa s vrodenou vadou, trikrát mesačne s ním navštevuje logopéda v dôsledku poškodeného sluchu. Na jednom uchu nepočuje, plastickú operáciu môže podstúpiť až v 12. roku veku dieťaťa, výdavky s týmto postihnutím mesačne predstavujú od 45 Eur do 100 Eur. Mal. I. chodí do X. ročníka základnej školy, mesačne vynakladá na cestovné 20 Eur, mobil 10 Eur, obedy 26 Eur, ďalšie výdavky má v súvislosti s poistením v škole, s pracovnými zošitmi, rôznymi pomôckami. Výtvarný krúžok v ľudovej škole umenia nenavštevuje z dôvodu, že polročný poplatok je cca 68 Eur. Navštevuje krúžok nemčiny, na ktorý mu zakúpila knižku a slovník. Pomáhajú jej rodičia, bez ktorých osobnej a finančnej pomoci by deti finančne nedokázala zabezpečiť.

Proti rozsudku, a to do výrokov o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode manželstva - vo výroku o zverení, výživnom a styku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie odporca. Navrhol rozsudok okresného súdu v napadnutej časti zmeniť, mal. deti zveriť do striedavej starostlivosti oboch účastníkov konania v týždňových intervaloch, bez určenia vzájomnej vyživovacej povinnosti. Dôvodil, že prvotne po oboznámení sa s podaným návrhom navrhovateľky žiadal o zverenie oboch detí do svojej starostlivosti. Po ozrejmnení niektorých skutočností na pojednávaní a konzultácií s opatrovníkom navrhol zverenie detí do striedavej starostlivosti oboch rodičov v týždenných intervaloch. Súdu prvého stupňa vytykal, že rozhodol bez dôkladného preskúmania veci ohľadne jeho návrhu na zverenie detí do striedavej starostlivosti, keď neriešil a nehodnotil okolnosti s tým spojené. Mal za to, že aj vyjadrenie opatrovníka mal. detí (primerané vypočutie a zistenie názoru len staršieho syna ohľadne otázky zverenia) bolo bez riadneho zistenia názoru dieťaťa na inštitút striedavej starostlivosti. Súdu prvého stupňa vytykal, že jeho snaha o rozhodnutie veci na jedinom pojednávaní bola uprednostnená pred riadnym posúdením návrhu na striedavú starostlivosť.

K podaným odvolaniam sa písomne vyjadril opatrovník mal. detí, ktorý k tvrdeniu odporcu, že nevykonal šetrenie pomerov, uviedol, že v rodine mal. detí bola pred pojednávaním dňa 15.08.2013 uskutočnená návšteva v domácnosti a zisťovanie pomerov. V čase návštevy deti, ani otec neboli doma, matka uviedla, že manžel aj s mal. synom I. odišli na dva dni k jej príbuzným do ČR a mal. S. je v materskej škole. Z toho dôvodu požiadali matku, keď sa otec s mal. I. vráti, aby zabezpečila, že dieťa privedú na oddelenie za účelom pohovoru a zisťovania jeho názoru. Názor maloletého, ako aj vyjadrenie odd. SPODaSK bol prezentovaný na súdnom pojednávaní dňa 26.08.2013. S mal. S. pohovor nebol uskutočnený z dôvodu nízkeho veku, ako i s ohľadom na jeho zdravotný postih. Opatrovník sa stotožnil sa s rozhodnutím okresného súdu, navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť, vo veci výšky výživného poukázal na rozdielne majetkové a zárobkové pomery rodičov, ako i na odôvodnené potreby mal. detí, a preto výšku výživného ponechal na rozhodnutí súdu.

Krajský súd preskúmal vec v zmysle ust. § 212 ods. 1, 2 písm. a) O.s.p. bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. v medziach podaného odvolania, t. j. vo výroku o zverení, výživnom, ako aj styku a dospel k záveru, že rozhodnutie okresného súdu je potrebné vo výroku, ktorým boli mal. I. a mal. S. zverení na čas po rozvode do osobnej starostlivosti matky a rozhodnuté o vyživovacej povinnosti otca k mal. deťom, ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdiť a vo výroku o úprave

styku podľa § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. zrušiť a podľa odseku 2 citovaného zákonného ustanovenia mu vec vrátiť na ďalšie konanie.

Výrok rozsudku o rozvode manželstva účastníkov nebol odvolaním napadnutý, nadobudol právoplatnosť a odvolací súd sa ho nedotýkal.

Podľa § 113 ods. 1 O.s.p. s konaním o rozvod manželstva je spojené konanie o úpravu pomerov manželov k mal. deťom z ich manželstva na čas po rozvode. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov mal. dieťaťa, súd vždy upraví výkon rodičovských práv a povinností k mal. dieťaťu na čas po rozvode, pričom vychádza najmä z ust. § 24 a § 25 Zákona o rodine.

V preskúmvanej veci súd prvého stupňa správne súčasne s rozvodom manželstva rozhodol o úprave práv a povinností rodičov k mal. I. a mal. S. na čas po rozvode (§ 113 ods. 1 O.s.p.), keďže mal. I. a mal. S., pochádzajúci z manželstva, boli v čase rozhodovania súdu prvého stupňa mal. deťmi.

V preskúmvanej veci sú mal. I. a mal. S. deťmi narodenými z manželstva rodičov, ktoré bolo rozvedené, v ktorom konaní sa navrhovateľka domáhala zverenia maloletých do svojej osobnej starostlivosti a odporca sa domáhal zverenia maloletých do striedavej osobnej starostlivosti. Pri rozhodovaní o tejto zložitej otázke sa súd prvého stupňa okrem záujmu mal. detí zameril i na skúmanie ostatných zákonom stanovených predpokladov a zistil, že predpoklady na striedavú starostlivosť nie sú splnené. I keď obaja rodičia sú spôsobilí deti vychovávať a obaja prejavili záujem o starostlivosť o mal. deti, v tomto smere je potrebné poukázať na tú skutočnosť, že súd pri rozhodovaní o tejto otázke musí vždy prihliadnuť na záujem mal. detí. Na rozhodnutie súdu o striedavej osobnej starostlivosti musia byť kumulatívne splnené predpoklady, ktorými sú jednoznačný záujem dieťaťa na zverení do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, lepšia možnosť zaistenia potrieb dieťaťa pri tomto spôsobe osobnej starostlivosti ako pri výlučnej osobnej starostlivosti jedného z rodičov, spôsobilosť oboch rodičov dieťa vychovávať, záujem obidvoch rodičov o osobnú starostlivosť o dieťa, alebo súhlas aspoň jedného z rodičov so zverení dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti. Striedavá osobná starostlivosť predpokladá zo strany rodičov predovšetkým toleranciu, spoločnú vôľu a schopnosť spolu komunikovať a spolupracovať (nezapájať deti do svojich vzájomných problémov). Podľa § 43 ods. 1 Zákona o rodine, ak je maloleté dieťa schopné s ohľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť vyjadriť samostatne svoj názor, má právo vyjadrovať ho slobodne a vážne vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. V konaniach, v ktorých sa rozhoduje o veciach, týkajúcich sa maloletého dieťaťa, má právo byť vypočuté. Názor mal. dieťaťa, ktoré je v konaní o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností účastníkom konania a je zastúpené kolíznym opatrovníkom, ustanoveným podľa § 31 ods. 2 Zákona o rodine, môže súd podľa § 100 ods. 3 O.s.p. zisťovať aj prostredníctvom orgánu sociálno-právnej ochrany detí alebo výsluchom mal. dieťaťa aj bez prítomnosti rodičov. V zmysle citovaného zákonného ustanovenia vzhľadom na vek a rozumovú vyspelosť je mal. I. schopný slobodne a vážne vyjadriť svoj názor, a preto jeho názor bol zisťovaný prostredníctvom orgánu sociálno-právnej ochrany detí, kde prejavil vôľu zostať v starostlivosti matky, a to potom, ako mu zo strany opatrovníka bol vysvetlený inštitút striedavej starostlivosti. Pred opatrovníkom sa mal. I., ktorý je vo veku X rokov, vyjadril, že spolužitie rodičov je príšerné, otec napáda matku aj jeho, niekedy bez príčiny. K starostlivosti matky sa vyjadril tak, že mama sa dobre stará, nikde nechodí, perie, varí, nepožívala alkohol, otec požíval alkoholické nápoje a niekedy aj videl, ako pije. V danom prípade je nepochybné, že mal. I. prejavil vôľu zostať v starostlivosti matky, a teda jeho názoru pri rozhodovaní venoval prvostupňový súd náležitú pozornosť. Vzhľadom na zdravotný stav mal. S. jeho názor zisťovaný v konaní nebol, avšak súd musí brať ohľad najmä na citové väzby, vývinové potreby detí, súrodenecké väzby a tiež na to, aby boli zabezpečené čo najpriaznivejšie podmienky pre zdarný a zdravý vývoj mal. detí. S prihliadnutím k uvedenému aj kolíznym opatrovníkom mal. detí v prípade rozvodu doporučil deti zveriť matke.

Je výlučne vecou súdu, ktorý zo spôsobov na zistenie názoru mal. dieťaťa v konaní zvolí. Súd musí vždy prihliadať, že pokiaľ sa dieťa samé (aj vo veku X rokov) má rozhodnúť, u ktorého z rodičov by chcelo po rozvode ich manželstva zostať, môže dôjsť ku konfliktu lojality a dieťa môže prežívať väčší stres, než ktorý má zo samého rozvodu svojich rodičov, a preto by sa k výsluchu mal. dieťaťa priamo pred súdom

(v pojednávacej miestnosti súdu) nemalo pristupovať bez zohľadnenia ostatných okolností, a ak to nie je nevyhnutné. V danom prípade kolízny opatrovník zisťoval názor mal. I. a súd prvého stupňa jeho názoru venoval náležitú pozornosť a pri rozhodovaní vo veci samej na názor maloletého prihliadol a prihliadol i na ostatné okolnosti potrebné pre rozhodnutie o tom, ktorému z rodičov maloleté deti zverí do osobnej starostlivosti (výsluch mal. S. nepovažoval za vhodný) a mal na zreteli predovšetkým záujem mal. detí. Odvolací súd nepovažoval za potrebné mal. I. opätovne v tejto veci vypočuť, naviac, keď aj sám odporca vo svojej výpovedi pred súdom prvého stupňa dňa 26.08.2013 uviedol, že „I. chce byť s matkou, lebo do neho hustí celé dni, S. ešte sa k tomu vyjadriť nevie“.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, s prihliadnutím na názor mal. I. (§ 100 ods. 3 O.s.p.), odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je vo výroku o zverení mal. I. a mal. S. do osobnej starostlivosti navrhovateľky vecne správne.

Uspokojovanie základných potrieb dieťaťa, ale aj iných potrieb nevyhnutných pre jeho telesný a duševný rozvoj si vyžaduje náklady, ktoré má predovšetkým pokryť výživné od rodičov. Výživné má byť také, aby z neho mohli byť uhrádzané potreby dieťaťa súvisiace s jeho zdravotným stavom, výchovou, záujmami a vzdelávaním. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni svojich rodičov. Miera uspokojovania potrieb dieťaťa je limitovaná schopnosťami, možnosťami a majetkovými pomermi jeho rodičov.

V danom prípade okresný súd rozhodoval o určení výživného na maloleté deti, pričom postupoval podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine. Podľa tohto ustanovenia súd pri určení výživného prihliadne na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

Pri rozhodovaní o výživnom súd vychádza zo zásad pre určenie výživného stanovených v § 62 Zákona o rodine. Predovšetkým platí, že povinnosť vyživovať dieťa patrí medzi základné povinnosti rodičov. Pri určení jej rozsahu sa vychádza zo schopností, možností a majetkových pomerov každého rodiča a prihliada sa aj na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Výživné má pritom prednosť pred inými výdavkami rodiča a súd neberie do úvahy pri skúmaní možností a schopností, ako aj majetkových pomerov povinného rodiča výdavky, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že vzhľadom na výsledky vykonaného dokazovania súd prvého stupňa správne stanovil výšku výživného zo strany odporcu na maloletých.

Z obsahu spisu vyplýva, že prvostupňový súd pri stanovení výšky výživného vychádzal z priemerného čistého mesačného príjmu odporcu 1.153,42 Eur (čistej priemernej mesačnej mzdy 1.094,89 Eur) a z priemerného čistého mesačného príjmu navrhovateľky 332,35 Eur. Z obsahu spisu tiež vyplýva, že mal. I. je vo veku X rokov, navštevuje X. ročník základnej školy a má bežné výdavky na ošatenie, stravu, hygienu a podobne. Jeho potreby sú primerané veku. Mal. S. má X roky, v dôsledku poškodeného sluchu nosí naslúchacie zariadenie. Žiadne výnimočné výdavky neboli matkou relevantným spôsobom preukázané. Z tohto dôvodu dospel odvolací súd k záveru, že suma 90 Eur na mal. I. a 70 Eur na mal. S. zodpovedá odôvodneným potrebám a veku mal. detí. Obaja rodičia majú vyživovaciu povinnosť iba k mal. I. a mal. S.. Po zvážení všetkých skutočností ohľadne pomerov rodičov, akceptujúc potreby mal. detí, aj odvolací súd má za to, že je v možnostiach a schopnostiach odporcu platiť na výživu mal. detí tak, ako bolo rozhodnuté súdom prvého stupňa, ktorá výška aj potrebám detí zodpovedá.

Podľa § 25 ods. 1 Zákona o rodine rodičia sa môžu dohodnúť o úprave styku s mal. dieťaťom pred vyhlásením rozhodnutia, ktorým sa rozvádza manželstvo, dohoda o styku rodičov s mal. dieťaťom sa stane súčasťou rozhodnutia o rozvode. Podľa ods. 2 citovaného zákonného ustanovenia,

ak sa rodičia nedohodnú o úprave styku s mal. dieťaťom podľa odseku 1, súd upraví styk rodiča s mal. dieťaťom v rozhodnutí o rozvođe.

Zákon uprednostňuje dohodu rodičov o úprave styku s mal. dieťaťom. Predovšetkým od rodičov závisí, aby sa dohodli na tom, akým spôsobom sa budú s dieťaťom stýkať. K takejto dohode musí dôjsť ešte pred vyhlásením rozhodnutia súdu, ktorým sa konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností končí. V takom prípade sa táto dohoda stane súčasťou rozhodnutia, t. j. bude pojatá do výroku rozsudku, pričom v jeho odôvodnení bude zmienka o dohode rodičov.

Preskúmaním veci odvolací súd zistil, že okresný súd nepostupoval v zmysle zákonnej úpravy. Z obsahu spisu nevyplýva, že by sa rodičia na úprave styku s mal. deťmi dohodli v súlade s § 36 ods. 1 veta prvá Zákona o rodine, podľa ktorého ustanovenia rodičia mal. dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Bolo výlučne len na rodičoch, či sa o úprave styku dohodnú, resp. na uzavretie dohody nepristúpia a úpravu styku ponechajú na rozhodnutie súdu. Ich dohoda by bola zhodným prejavom vôle, do ktorého prejavu nie je súd kompetentný zasahovať. Z obsahu spisu, konkrétne zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 26.08.2013, však nevyplýva, že by k takejto dohode medzi rodičmi došlo. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že prvostupňový súd založil svoje rozhodnutie, ktorým styk odporcu s deťmi neupravil, na tom, že účastníci nežiadali styk s mal. deťmi upraviť z dôvodu, že sa na ňom dohodnú, pričom však táto skutočnosť rovnako z obsahu zápisnice o pojednávaní pred súdom prvého stupňa nebola zistená. S prihliadnutím k uvedenému je potrebné považovať záver prvostupňového súdu, ktorým styk odporcu s deťmi neupravil (neurčil) za predčasný. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o úprave styku zrušil a v tomto rozsahu mu vec vrátil na ďalšie konanie.

Rozhodnutie bolo senátom prijaté jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.